

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rámec k polostrukturovaným rozhovorům

Úvod

Jak ses dostal k pozici v kolektivu Kliniky? Byl jsi tam od začátku?

Co tě vedlo k zapojení se? (kamarádi/podobné smýšlení/hodnoty/pouze volný čas)

Jak velký byl kolektiv spravující Kliniku v čase, kdy jsi tam byl?

Můžeš popsat uzavřenost/otevřenost kolektivu? Co obnášelo zahrnutí „nového člena“? Šlo jen o známost a důvěru, nebo bylo potřeba víc?

1. Evoluce

Jakým způsobem probíhalo založení (pokud jsi u něj byl)?

Kdo Kliniku zakládal?

Jak velká skupina lidí?

Jak byla tato skupina organizovaná? Přátelé?

Jaké byly cíle (pokud nějaké byly) při zakládání Kliniky? Byla to přímo konkrétní ideologie/filozofie/kultura?

Proč byla založena? Můžeš mluvit např. o ideálech, nutnosti prostoru pro kulturu/bydlení, snaze o komunitu, snaze o změnu ve společnosti?

Byla Klinika založena s cílem udržitelnosti nebo to bylo spíš dočasné řešení?

2. Kolektiv

Vyvíjela se v průběhu let nějaká „hierarchie“?

Jak probíhala správa Kliniky?

Můžeš určit nějakou členskou základnu, „jádro“ – byl někdo, kdo dělal primárně rozhodnutí? Byli to všichni konsenzem?

Byl kolektiv rozdělen do podskupin? Např. podle činností, které na Klinice dělali?

Byly nějaké nároky na participaci v kolektivu? Povinnosti? Pravidelnost?

3. Hodnoty

Můžeš jmenovat konkrétní hodnoty, na kterých byl kolektiv založen?

Politické? Postmaterialistické? Zábava, volný čas, přátelé, svoboda, sebevyjádření, autonomie, styl, odpor ke konformitě?

Existuje něco, co jste vyloženě odmítali?

4. Kooperace

Nastala nějaká spolupráce/kooperace s jinými sociálními hnutími/kolektivy?

V rámci Prahy – techno/anarchistické hnutí?

Mezinárodní prostředí?

Co přinesla? Obohacení/kontaminace?

Můžeš popsat vztah kolektivu Kliniky k okolí? Např. obyvatelé Žižkova nebo přímo Prahy?

5. Aktivismus

Jaký byl váš vztah ke státu? Samozřejmě pro vás omezující – byl důsledkem tohoto omezení politický aktivismus?

Byl tento politický aktivismus vaším hlavním programem nebo byl nad rámec vašich cílů? Je možné, že jste squatting vnímali jako nástroj k dosažení nějakých cílů „nad“ něj?

Jaké byly cíle aktivismu? Byla to celospolečenská změna/snaha změnit/zlepšit systém? Nebo spíše benefity pro vás?

Cítili jste se někdy omezeni tím, že jste byli z Kliniky – např. při artikulaci požadavků – ubírala vám Klinika na serióznosti?

6. Cíle, inspirace

Můžeš jmenovat konkrétní cíle Kliniky?

Je v nich patrná např. inspirace v zahraničí nebo v české historii squatů Milada nebo Ladronka, nebo třeba český underground?

Příloha č. 2: Rozhovor 1

Jak ses dostal do kolektivu Kliniky?

Já jsem měl kontakty na lidi z radikálně levicového hnutí už předtím. Byli to ti, co dělali antifašistickou politiku, ale nikdy jsem nebyl v jádru, spíš jsem chodil na demonstrace a znal jsem pár z nich. Pak jsem se dostal do skupiny lidí, co dělali jednodenní squatování, ale byl jsem spíš na okraji. Kliniky jsem vůbec nezakládal, ale přes kamarády jsem se dozvěděl, že je ten dům osquatovanej a přišel jsem se tam podívat. V prvních deseti dnech v roce 2014 to fungovalo hodně živelně, byla pléna, na který se mohl přijít podívat každý, kdo tam přišel. Pak tam byla ještě užší pléna, kde se řešily víc třeba bezpečnostní věci. Primárně šlo o to, že se každý mohl angažovat tak, jak chtěl, což mi vyhovovalo a chytilo mě to. Nakonec jsem tam zůstal až do konce.

K tomu zapojení tě tedy vedla kombinace známých kamarádů a sdílených hodnot?

Přesně tak. Já osobně jsem nikdy nebyl anarchista, ale souhlasil jsem s nějakou obecnou levicovou orientací, což se různě proměňovalo. U mě třeba se to vyprofilovalo skrze tu samotnou aktivitu.

Můžeš víc popsat ty orgány – pléna, o kterých jsi mluvil? Zhruba třeba velikost?

Na začátku, v prvních 10 dnech, bylo na těch veřejných plénech zhruba 50 lidí, dva roky potom, když bylo první occupy, tak bylo jedno plénum, kde bylo asi 100 lidí. Mezitím se ale etabloval užší, vnitřní kolektiv, který byl docela silný, jasný, a tam se to pohybovalo tak, že účast byla 15-30 lidí, ale byla vysoká fluktuace, takže bylo třeba 100 lidí, kteří se kolem toho kolektivu motali, ale z nich tak 15-30, kteří byli aktivní. Záleželo taky na situaci, v jaké se Klinika nacházela, jestli byla smlouva nebo ne. Když byla třeba uprchlická krize, tak se řešilo jenom to a najednou tam

přibylo hodně lidí, kteří byli spojeni s tou krizí. A pak když ten barák fungoval nejlíp a nejstabilněji, byly kolektivy, který spravovaly jednotlivý činnosti. Třeba když fungovalo MamaTata, školka, tak já osobně nevím tak podrobně, jak přesně to fungovalo.

Takže tam byla nějaká částečná autonomie, v těch jednotlivých podkolektivech?

Vlastně úplně. Tohle třeba bylo asi 12 rodičů, kteří si hlídali děcka a určitě se scházeli mnohem častěji než my, protože toho zkrátka řešili víc. Byl to velmi ambiciózní projekt. Na ta naše pléna posílali jen jednoho člověka, který je zastupoval a prezentoval, co dělají.

Pokud teda mluvíme o tom užším kolektivu, z toho, co říkáš, to vypadá, že byl víceméně otevřený. Jde nějak popsat, co obnášelo to, když se někdo chtěl zapojit? Bylo něco takového?

My jsme se to po nějaký době snažili formalizovat, protože se ukázalo, že ta živelnost je dobrá, ale dlouhodobě, speciálně ve vyhrocených situacích, není dobrý, aby kolektiv stál jenom na sympatiích. To bylo tak, že každý se může zapojit do chodu baráku a každý si tam může udělat svůj projekt, pokud není v úplně základních bodech proti nám, třeba jako obchod s náckovskými nálepkama. Ale vstoupení do kolektivu – tam musela být nejdřív snaha, aby se ten člověk nejdřív zapojil do chodu baráku a přišel na pléna, pak se odsouhlasil konsenzuálním rozhodnutím.

A pokud si tam někdo chtěl udělat svůj projekt, jak zmiňuješ, pojily se s tím nějaké konkrétní povinnosti?

Tak všichni, kdo se zapojovali, se museli o ten barák nějak starat, což bylo asi jediný. Potom účast na plénech, aspoň občas. V zimě, když se řešilo topení, tak třeba nějaký příspěvek na to. Většinou ty projekty ale měly větší požadavky, než jim ten barák mohl poskytnout. Takže pokud chtěli mít dole splachovací záchod, tak si ho tam prostě museli postavit. Potom po smlouvě, když byly větší technický problémy na baráku, zmizel i zájem o využívání těch prostor a odešlo třeba to

MamaTata. Později to bylo spíš tak, že lidi, co už v kolektivu byli, si realizovali svoje projekty, třeba si udělali dílnu. To, že by přišel větší kolektiv zvenku, se už nedělo. Na začátku to byli právě i nám docela vzdálení lidi jako rádio StreetCulture a tak.

Mohl bys popsat nějakou hierarchii nebo právě spíš nehierarchii, která v tom užším jádru fungovala?

Tak v rámci toho jádra se řešily neformální hierarchie a bylo to velký téma, který bylo předmětem nějakých vnitřních reflexí, ale myslím si, že třeba na konci hrálo určitou roli i to, kdo je v tom kolektivu jak dlouho, o čem má přehled a tak. Ale formálně to fungovalo striktně nehierarchicky. Všechno bylo pod nějakou kontrolou diskuze, vlastních reflexí a zdravých konfliktů.

Můžeš jmenovat mimo nehierarchii konkrétní hodnoty, na kterých byl ten kolektiv postaven? Nebo to bylo spíš něco obecnějšího?

My jsme na začátku měli potřebu se nějak vyprofilovat. Jádro squatterského hnutí bylo vždycky spojený s anarchistickým hnutím v ČR a Klinika přilákala širší veřejnost. Na jednu stranu jsme řešili problém, jak zachovat nějakou zdravou radikalitu projektu, že to nebude jenom volnočasový klub. Kritizovali jsme systematickou nespravedlnost v kapitalistický společnosti a podobně. Ale na druhou stranu jsme nechtěli upadnout do nějakého sektářského žargonu, který by někoho vytlačoval. I proto, že ne všichni se třeba definovali jako anarchisti. Na tomhle jsme víceméně balancovali.

Takže to bylo spíš hledání kompromisu, na jednu stranu vlastní profilace, na druhou stranu otevřenost.

Přesně tak. Nebo i naformulovat ty hodnoty tak, aby pokrývaly anarchistický hodnoty a zároveň se s nima mohl ztotožnit i někdo jiný. Naformulovat to nějak obecněji. My jsme měli takový dokument Desatero Kliniky, který jsem psal já s dalšíma lidma. Byl to takový proces, že ač jsme se snažili se dohodnout, kdo z nás má jaké hodnoty, víceméně jsme se nikdy neshodli. Ten projekt byl unikátní v tom,

že jak to bylo orientované prakticky, tak jsme se vlastně nikdy nemuseli úplně shodnout a tohle byly právě spíš jen pokusy to nějak formulovat. Rozhodně to nebylo všema podepsaný, ale zmiňovala se tam třeba solidarita, přímá demokracie, nehierarchičnost.

Můžeš popsat nějaké spolupráce Kliniky v rámci ČR i zahraničí?

My jsme byli navázaní na mezinárodní squatterský hnutí, to se projevovalo i tím, že pokud někdo chtěl přijet, tak u nás mohl přespat. Pak se vybíraly peníze, když byly represe. Byli jsme dost blízce propojeni s radikálním hnutím v České republice, Klinika se stala i určitým úběžníkem toho hnutí, myslím si, že to hnutí to i stmelilo, od Socialistický Solidarity, kde ustoupili do pozadí nějaký boje mezi nimi a anarchisty. Klinika takhle to hnutí tmelila, hodně blízko měla i ke klimatickému nebo k feministickému hnutí. Často se u nás i začínaly demonstrace. Spoustu kolektivů bylo podle mě i inspirováno Klinikou, třeba v Brně Kulturou proti chátrání, nebo i na Slovensku, potom i neziskovky, které pracují s lidmi s postižením, nás taky podporovali. A myslím, že na začátku nás podpořili žižkovští Zelení a Mladí Zelení.

A co se týče vztahu Kliniky k Žižkovu nebo Praze, k širší veřejnosti?

Snažili jsme se určitě o otevřenost, ale záleží, proměňovalo se to různě u každého jinak. Třeba mně šlo hodně o tu otevřenost a lidi, co tam bydleli, to chtěli trochu chránit před veřejností. Což na sebe samozřejmě naráželo. Co se týče vztahu k městu. Nechci říct, že jsme úplně selhali, protože to bylo celý náročný, ale spíš jsme oslovili určitou skupinu lidí napříč tím městem i republikou, která se tam stahovala. V něčem se nám podařilo zapustit kořeny hlouběji, vztahy se sousedy byly víceméně dobré, navázali jsme na nějakou žižkovskou kulturu, třeba se Salé, nějakými hospodami a kluby, třeba i kino Aero nebo Nákladové nádraží (Žižkov), ti nám třeba půjčovali kelímky. Byla to ale určitá skupina lidí, podle mě většinou mladí, alternativní, trochu hipsteři, kteří vlastně byli s námi v pohodě, do jistý míry a taky určitě do jistý doby. Já osobně bych nejradši měl třeba komunitní centrum, kde se budou scházet starý paní z ulice a budou řešit problémy s bydlením. Kvůli tomu, jak

to pak bylo všechno, včetně uprchlický krize, hodně medializovaný a společensky polarizovaný, stávalo se nám, že na nás byly hodně útoky zprava a ti lidi okolo z nás potom začali mít trochu strach. Potom se z nás stal takový domov určitý komunity, která se tam sjížděla.

Pokud bychom se bavili o politickém aktivismu, byl hlavním programem, nebo spíš nad rámec? Bylo tím hlavním třeba kultura a potřeba alternativního prostoru, nebo alternativní bydlení?

To se určitě říct nedá. Kolektiv byl určitě hodně politický a vždycky jsme se snažili to, co děláme, vysvětlovat, proč a v čem je to politický. Squatovat barák je politický, protože je to zároveň možnost udělat i něco, co je na první pohled úplně nepolitický – třeba školka, ale i to je vlastně politický v tom, že to ukazuje, že člověk nemůže vychovávat děti nějakým způsobem, protože na něj tlačí trh a neumožňuje mu to, co by v tomhle případě chtěl. Snažili jsme se to vždycky propojovat a ty aktivity, který jsme dělali, jsme se snažili politicky rámovat. I když na začátku jsme podle mě trochu strategicky používali nepolitickou rétoriku. Na konci jsme to už sami radikalizovali trošku. V podstatě to bydlení samo o sobě je politický, to, že chceme někde bydlet. Zároveň jsme přidávali i věci, který nesouviseli přímo, ale spíš byly blízký našemu hnutí. Třeba uprchlíci, „no borders“ hnutí, feministické hnutí, antifašismus, antikapitalismus. K tomu jsme se vždycky přihlásili, když byla nějaká kauza. Ve chvíli, kdy jsme byli nějak populární, snažili jsme se to právě využít k těm ostatním věcem.

Takže jste to odůvodňovali vzhledem k nějaké současné sociální nebo politické situaci, která aktuálně probíhala.

No, přesně. I třeba klimatická krize. Když se organizovala demonstrace proti uhlí na severu Čech, co dělali Limity jsme my, tak jsme je samozřejmě podpořili. Třeba jsme tam přesunuli program z baráku nebo podobně.

Mohl bys jmenovat konkrétní cíle kolektivu, které tedy z těch aktivit podle tebe vyplývají?

Tak za mě to byla asi kombinace prefigurativní politiky, o které se mluví ve spojitosti s anarchistickým hnutím, že na nějakém prostoru ukazuješ to, jak by mohl fungovat svět, o který bojuješ. Zároveň to ale uspokojovalo určitě i naše krátkodobé potřeby, jako mít se kde scházet, dělat komunitně podporovaný zemědělství, mít prostor na věci, na který ve městě prostor není. No a cílem byl rozhodně boj za právo na město, čímž jsme se to snažili rámovat a moc to lidi nepřijímali, protože tomu spíš nerozuměli. A pak antikapitalismus, na čemž jsme se asi všichni shodli, že jsme nechtěli žít v kapitalismu. Ale jde to i rozdělit, tak, že první bylo mít místo, kde se můžou potkávat lidi z hnutí, dělat si svoje aktivity, potom třeba i právo na město a snaha posunout diskuzi o tom, jak vypadá Žižkov nebo Praha. Potom spousta lidí se možná právě na Klinice politizovala, byl to u nich ten spouštěč nebo propojovač.

Myslíš si, že právě to, že jste squatovali, bylo nějakým nástrojem právě k dosažení těchto cílů? Že vám to pomohlo v nějakých situacích nebo naopak že by vám to třeba ubíralo na serióznosti?

Spíš si myslím, že to bylo docela hodně práce na baráku a to, abychom ho udrželi v chodu. Já teď dělám aktivismus za právo na město a za právo na bydlení a čím dál víc zjišťuju, že je potřeba se bavit s normálníma lidma a přijít až za nima. To je strašně moc práce a do toho řešit ještě třeba sociální centrum, bar, objednávání pití tam a podobně, je to těžký dohromady. Nejtěžší ale bylo bránit se těm represím. Když každý měsíc musíš řešit, jestli tě vyhodí, kolik po tobě budou chtít peněz nebo třeba soudy, to je největší tlak.

Spíš než nějaká neserióznost je těžký, když se polarizuje diskuze a lidi jdou proti tobě a ve výsledku z tebe mají zbytečně strach. Spousta z nás si právě od tohohle potřebovala odpočinout a já to právě proto dělám teď úplně jinak. Ale vidím, že ten barák hodně chybí. Není na to jednoznačná odpověď.

Byla Klinika inspirovaná zahraničními squaty?

Asi jo. Ta myšlenka sociálního centra určitě. Zároveň si myslím, že v zahraničí byla

úplně stejná škála squatů jak u nás, včetně těch techno-áčkařských uzavřených, akorát tady toho prostě celkově bylo míň.

Příloha č. 3: Rozhovor 2

Jak ses dostal do kolektivu Kliniky? Byl jsi tam od začátku nebo ses přidal v průběhu?

Už předtím jsem se zapojoval do různých aktivit, které pořádali lidi, kteří Kliniku zakládali. Znal jsem se se spoustou z nich a během prvních 12 dní jsem se účastnil obsazování, i když jsem nebyl členem kolektivu, spíš jsem jim občas s něčím pomohl. Po vyklizení jsem byl na pár plénech, ale stále jsem byl spíš kamarád těch, kdo to organizovali. Hned v prvních dnech po tom, co jsme dostali smlouvu, jsem se tam nastěhoval a bydlel jsem tam asi rok a půl. Byl jsem jeden z posledních z první generace Kliniky, následně jsem se odstěhoval pryč a asi rok jsem byl stále aktivní v kolektivu, i když jsem tam už nebydlel.

K tomu, aby ses zapojil do chodu nebo se angažoval tě vedlo primárně to, že jsi tam měl kamarády? Nebo hlavní faktor byly stejné hodnoty?

Rozhodně to nebylo kvůli kamarádům, hlavní byly sdílené hodnoty a to, že tam byli i moji kamarádi, mi jen ulehčilo cestu.

Dokázal bys popsat velikost užšího kolektivu, jádra? Byla ta velikost hodně proměnlivá v čase?

Rozhodně to mělo víc fází. Aktivních bylo podle mě zhruba 20-30 lidí, z nichž 10-15 bylo bydlících. Někteří z bydlících ani nechodili na pléna, pokud mluvím o té první generaci. Potom tam byla taky spousta lidí, kteří na Klinice nebydleli, ale angažovali se. Ne, že bychom my bydlící měli výhodu, protože tam byla spousta práce. Ale ti nebydlící tomu víceméně věnovali všechnen volný čas. Tohle bylo to úzké jádro. Potom tu bylo asi 50 lidí, kteří se vraceli, občas s něčím pomohli. Během těch čtyřech let to podle mě bylo minimálně 100 lidí, kteří se tak protočili. Najednou ale spíš 20, maximálně 50.

Dokázal bys popsat určitou otevřenost nebo uzavřenost kolektivu? Jak třeba mluvíš o tom, jak se tam lidi střídali, jestli to bylo na stejném principu jako ty, kombinace sdílených hodnot a přátel?

Na začátku tam byla spousta lidí, kteří byli v minulosti různými způsoby aktivní a přemýšleli radikálně levicově už dlouho. Potom se Klinika stala takovým „náborovým centrem“, ukázkovým místem, co radikální levice chce a může dělat v Čechách. Podle mě tam přišla spousta lidí, kteří do té doby politiku neřešili – byli to liberálové, kteří oslavovali sametovou revoluci a říkali si, že to je teď špatně, ale nebyli politicky radikální. I později tam bylo teda velké spektrum lidí, nejen áčkaři z devadesátek. Přijde mi, že Klinika oproti jiným pražským kolektivům, i oproti jiným kolektivům z Evropy byla jedním z nejvíc otevřených baráků, co jsem kdy viděl. Pro lidi, co byli úplně noví, asi nebylo jednoduché se tam dostat, ale relativně kdokoliv mohl přijít na plénum. Primárně pokud to byl někdo, kdo přišel v minulosti na nějaké akce, viděli jsme ho, nebo to byl kamarád kamaráda, že jsme věděli, že to není někdo mimo, nějaký nácek. Většinou to bylo hodně otevřený, na to, jaký to byl kolektiv, ale pro veřejnost to asi stejně vypadalo jako nějaká polosekta.

Pokud byl někdo součástí kolektivu nebo bydlel na Klinice, pojily se s tím nějaké konkrétní povinnosti? Co se týče správy, organizace a podobně? Existovaly v rámci kolektivu podskupiny, které by měly něco konkrétního na starost?

Snažili jsme se dělat v rámci kolektivu pracovní skupiny, které fungovaly na základě toho, kdo má co rád, čeho je kdo schopný. Například PR, opravy na domě, koncerty, jazykové kurzy, zahradnictví a podobně. Tyto skupiny občas fungovaly, občas ne. Třeba směny na baru si brali úplně všichni. Potom jsme měli i skupinu na Facebooku, kde bylo asi 200-300 lidí, která vznikla během uprchlické krize, kdy jsme oslovili víc lidí a přestali jsme být „malým barákem na Žižkově“. Tam byla spousta lidí, kteří nás buď podporovali, znali nebo se různě zapojovali do aktivit. Většinou to bylo tak, že ten, kdo tam bydlel, byl logicky aktivnější, protože tam zkrátka byl častěji. Víceméně ale vše fungovalo na dobrovolné bázi. Občas byly nějaké rozhovory s někým, že toho dělá málo, ale nebylo to časté. Řešilo se třeba i

to, že by práce za barem byla placená, nakonec se to podle mě nestalo. I všechny naše ceny (za akce nebo na baru) byly dobrovolné, občas doporučené. Všichni dávali tak, jak se cítili. Všechno fungovalo dobře.

Dokázal bys popsat kolektiv, který Kliniku zakládal? Jak bylo obsazení organizované?

Podle mě to byli hlavně lidé z akce Vzpomínky na budoucnost, kde ten první kolektiv Kliniky podle mě vzniknul. Ti lidi odhodili „černý masky“ a ani jednou nepoužili slovo squatting, snažili se celý ten narativ kolem squattingu a radikální levice otočit a nepoužívat. Podle mě to bylo zhruba 20 lidí, před tím deseti až dvanáctidenním obsazením. Nikdy v tomhle kolektivu nebyla hierarchie, možná jediné přirozená. Dělali jsme si srandu, že kdo má víc klíčů, tak má víc práv. Protože logicky, když jsem se v baráku pohyboval pořád, věděl jsem víc než někdo, kdo se stavil jednou za dva týdny. Rozhodně jsem ale ani v tom případě neměl větší slovo. Možná občas někdo měl větší slovo kvůli zkušenostem, ale rozhodně to nebylo tak, že kdyby někdo takový něco řekl, že by to bylo víc důležité. Na plénech jsme se snažili zkoušet progresivní hlášení. Snažili jsme se aktivně tu nehierarchii udržovat, tlačit ty, kdo mluvil, dozadu a ty, kdo ne, naopak dopředu.

Pokud bys mohl mluvit o cílech, které provázely to obsazování, je možné vůbec určit, že by to bylo něco konkrétního, specifického?

Podle mě toho bylo víc. Pro někoho to mohlo být to, že bydlení je právo. Oproti jiným squatům mi přijde, že ti, kdo na Klinice bydleli, tak většina na tom nebyla nijak existenčně špatně, ale snažili se ukázat, že tady jsou prázdné baráky a na druhé straně tu jsou lidi, kteří nemají kde bydlet a umrzají v zimě. Pro spoustu lidí to byl boj proti gentrifikaci a proti nedostupnosti života ve městě. A to se týče kultury, vzdělání, i třeba zahrady. Kdo má zahradu na Žižkově, kde je možný si pěstovat zeleninu, grilovat a pořádat akce, koncerty, vytvořit kavárnu nebo knihovnu. V podstatě i právo na město, to, aby lidé, kteří v něm žijí a nemají prostředky nebo peníze, aby i ti měli právo o tom městě rozhodovat. Ne všichni měli samozřejmě ty cíle stejné, se stejnou vahou. Ale Klinika zastupovala víc podobných

dílčích věcí.

Můžeš krátce popsat spolupráci Kliniky ven, s dalšími kolektivy?

Je toho hrozně moc. Účastnili jsme se třeba v Holandsku mezinárodní squatterský konference, kde se propojovali lidi primárně z Evropy, ale i ze zbytku světa, bylo to otevřené k přespaní, ke sdílení zkušeností. Měli jsme za sebou i jakousi síť zahraničních squatů, ve kterých jsme, pokud jsme cestovali, mohli přespat. Dělali jsme i v Lipsku a ve Vídni benefiční akce, teď už nevím kvůli čemu, jestli útoku nácků nebo soudu. A tam se vybralo hodně peněz, což nám pomohlo, a naopak jsme i my pro spoustu lidí dělali benefiční akce. Squatterský hnutí v tomto ohledu funguje hodně dobře. Kolem uprchlické krize jsme měli spoustu spoluprací mimo hnutí, s neziskovkama. Ondřej Liška dělal na začátku krize takový „kulatý stůl“, kde bylo asi 50 zástupců z různých neziskovek z republiky, my jsme tam byli taky přizvaní. Přijde mi, že jsme v Čechách legitimizovali squatting, to, jak se o nás mluvilo. Byli jsme zvaní na spoustu konferencí a spoluprací s neziskovkama, kterým jsme dělali i přednášky a prohlídky Kliniky.

Jak zmiňuješ tu legitimizaci squattingu, dalo by se to formulovat i tak, že vám to, že jste měli squat, pomohlo k tomu, že vaše hlasy měly větší váhu? Nebo to bylo někdy naopak, že tím, že jste byli z Kliniky, vám nepomáhalo?

Podle mě to bylo asi na obě strany, záleží v čem. Určitě to, že máme barák a můžeme tam dělat akce, nám pomohlo ukázat lidem, co děláme, než když jenom něco někam píšeš a občas uděláš demonstraci. Třeba si pamatuju, když bylo poprvé Zažít město jinak, tak jsme se s Klinikou zúčastnili, ale následně další rok nám lidi, co to organizovali, řekli, že pokud Klinika bude i druhý rok na Zažít město, tak jim starostka Žižkova nepovolí všechny zábovy a museli by za to platit. Ale v podstatě nám Zažít město řeklo, že rozhodnutí je na nás, neřekli nám, že tam nesmíme být. Nakonec jsme tam oficiálně nebyli, na zahradě jsme si udělali vlastní akci a Zažít město nás veřejně podpořilo. Potom byla spousta negativních reakcí v souvislosti s lidmi, co řešili Kasárna (Karlín), museli asi hodně vysvětlovat městu, že nejsou to samé jako Klinika, když chtějí prázdný barák. Hodně lidí mělo potom problém, když

chtěli právě starý barák, tak to město vidělo jenom jako Kliniku. Jednu dobu byla Klinika i radikální ve smyslu, že na ní chodili útočit náckové, což nikdo ve svém okolí nechce.

Pokud bys měl definovat míru politického aktivismu, popsat ho, jestli byl hlavním programem, nebo jestli primární byl prostor pro kulturu nebo alternativní bydlení a politický program byl nad rámec?

Každý to měl určitě jinak, pro mě to byl určitě pokus o politiku v praxi. I třeba umytí nádobí a udržení čisté kuchyně nebo dobrovolné ceny, to všechno byla politika a fungovalo to. V tom kolektivu byla i spousta lidí, kteří byli i proti tomu, aby na Klinice někdo bydlel, šlo jim spíš o politický statement a o teorii než o tu funkčnost prostoru k bydlení. Ale podle mě to bylo pro většinu lidí tak, jak pro mě, pokus o politiku v praxi. To, že nejsme jen skupina lidí, kteří se scházejí po kavárnách a diskutují „co by, kdyby“, ale v podstatě jsme si to všechno zkusili.

Můžeš říct, že otevřenost Kliniky byla inspirovaná v zahraničí? Nebo popsat rozdíly k předchozím pražským squatům?

Podle mě to bylo spíš naším PR, předchozí squaty mluvily spíš o anarchismu a squattingu a my jsme se snažili tematizovat věci, který pro byly místní aktuální, a to nám hodně pomohlo. To, že jsme byli i v centru města a měli jsme snad nejvíc akcí, co jsem kdy na nějakém baráku v Evropě viděl, byl asi ten důvod, proč jsme se byli schopni spojit s místníma nebo i s Prahou.

Mohl bys krátce popsat to, jak vás přijímala Žižkovská komunita?

Spousta místních k nám chodila na akce, měli jsme i svépomocnou školku. Většinou to sice byli lidé, kdo znali někoho z kolektivu z předtím, ale nějací taky ne a poznali se právě třeba přes děti. Na zahradu chodilo spoustu místních, co nám tam třeba vyhazovali kompost. Spoustu lidí nám dávalo nábytek při stěhování nebo nářadí, pokud bylo potřeba. Hlavně to fungovalo v malých věcech.

Příloha č. 4: Rozhovor 3

Jak ses dostala k působení v kolektivu Kliniky?

Já jsem přinesla nějaké věci do sbírky na uprchlíky, pak jsem tam byla pomáhat s třízením, začala jsem tam pravidelněji chodit. Pak bylo první occupy, v březnu, potom, co neprodloužili smlouvu. Tam jsem strávila dva týdny v kuse, celkově mě to pohltilo. Potom, co skončilo occupy, jsem si na Klinice začala brát pravidelně služby a byla jsem tam hodně často, občas jsem tam i přespávala. Potom se nám často stávalo, že někdo nahlašoval bomby – v květnu nebo červnu 2016. To jsem přímo byla uvnitř a táhli mě ven. Potom jsme ten barák znovu obsadili. V červnu se pak jedna kamarádka na měsíc odstěhovala a dala svůj pokoj k dispozici. Měla jsem o to zájem, spíš tak na léto a až na konci léta jsem žádala o vstup do kolektivu. Řekli mi že jo a následně se uvolnil jeden pokoj dlouhodobě, takže jsem se tam nastěhovala úplně.

Takže to u tebe vyplynulo nějak přirozeně, často jsi tam docházela a pak jsi tam bez problému začala bydlet a být součástí kolektivu.

Přesně tak.

Jak byl ten kolektiv velký?

Během toho prvního occupy, když jsem tam začala chodit, tak jsem moc přesně nevěděla, kolik lidí je v kolektivu. Potom jsem se dozvěděla, že právě v tuhle dobu velká část lidí z kolektivu odešla a obměnil se.

Takže bys tenhle proces pojmenovala i jako výměnu té první generace za druhou?

Jo, jo. Potom okolo toho léta 2016, kdy jsem vstupovala do kolektivu, aktivních nás mohlo být 20, co jsme se střídali na plénech. Motala se okolo toho spousta lidí, to nedokážu říct. A právě přes to léto 2016 jsme měli takovou partu. Na jaře nebo v létě 2017 postupně začali další lidi odcházet, třeba ti, co tam byli úplně od začátku, už na to neměli sílu a potřebovali změnu. Část lidí z Kliniky se třeba stěhovala dohromady do jednoho bytu. Část lidí se spolu stěhovala na Madlinu, pak se zase vyměňovali s lidmi z Kliniky. Potom v prosinci 2017 hrozilo další vyklizení a další

occupy. To už bylo fakt znát, že z toho kolektivu, který já jsem znala, nás zbývalo dost málo. Při tomhle occupy taky přišli noví lidé, spíš mladší, zároveň se nastěhovali zpátky lidi z Madliny, protože to vypadalo, že se Madlina bude vyklízet. Tihle lidé byli taky squatterři, víc od techna, mají takovou svoji subkulturu, trochu starší. To taky změnilo ten kolektiv a fungování toho baráku.

Když jsem já nastupovala do kolektivu v létě 2016, byli tam lidi ze staršího kolektivu a i ti, co přišli se mnou. Ti, co tam byli původní, byli spíš starší kluci a ty, co přišli se mnou, byly mladší holky.

To mluvíš teda o té době po uprchlické krizi.

Jojo, krize, occupy, v té době se Klinika profilovala víc politicky. No a v tu dobu přišlo najednou víc holek. S jednou kamarádkou jsme udělaly třeba feministické plénum, což proběhlo ve výsledku dobře.

Když ses účastnila těch plén, můžeš popsat trochu jak to fungovalo?

Teoreticky by to plénum mělo fungovat tak, že se na začátku přihlásí někdo, kdo bude zapisovat, kdo bude moderovat a kdo bude vyvolávat. Bohužel to často byli ti samí lidé, třeba to moderování dělali spíš kluci nebo lidi, kteří byli dlouho v kolektivu. Snažili jsme se obecně si říkat, že se všichni musíme víc hlásit a být trochu aktivnější. Potom vyvolávání mělo funkci, aby se nikdo nepřekřikoval. To byly vlastně i mechanismy, které jsme probíraly na tom feministickém plénu, které jsme dělaly. Konkrétně to bylo to, že pokud mluvil muž, musela po něm mluvit žena. Nemohli mluvit dva muži za sebou. Toho bylo víc a různě jsme tyto mechanismy zkoušeli i na normálních plénech. Třeba jsme dělali to, že ten, kdo zapisuje, dává pozor na to, kdo kolikrát mluvil. Například, že pokud se hlásí někdo, kdo mluvil pětkrát a někdo, kdo ještě nemluvil, tak ten druhý bude mít přednost.

Takže jste se aktivně snažili udržovat tu rovnováhu mezi vámi.

To sice jo, ale furt tam byly rozdíly, když někdo víc mluvil. Je těžký někoho přimět k tomu, aby se víc hlásil.

Můžeš nějak krátce popsat, jak probíhala správa baráku?

Tak všechno jsme řešili hlavně na plénech. Třeba služby na příští týden, kdo se postará o naplánované akce, kdo bude vařit jídlo a podobně. Často byl jeden člověk, který měl na starosti bar třeba i půl roku. Bylo to na principu dobrovolnosti. Kdo uměl opravovat věci, logicky to dělal. Ale snažili jsme se třeba i dělat workshopy, abychom se to naučili i my ostatní, třeba ohledně zvuku.

Byly ty skupiny i částečně autonomní?

Tak mluvili jsme o tom vždycky na plénech, ale konkrétní činnosti si ten člověk řešil sám, pokud to nebylo něco velkého.

Jak jsi popisovala svůj vstup do kolektivu, byly na tebe kladeny nějaké nároky od stávajících členů?

U mě to bylo hodně jednoduchý, protože jsme se znali se všema na baráku i se všema z kolektivu a byla to spíš formalita. Ale byla tam pravidla, že ten člověk musí absolvovat aspoň nějaký počet plén, musí ho znát určitý počet lidí a zaručit se za něj. Spolu se mnou vstupovaly i další lidi a u jedné mojí kamarádky to nebylo tak automatický, protože zkrátka pár lidem vadila.

A jak se to řešilo?

Tak mluvili jsme o tom na plénech. Řekli jí přímo, že jim trochu vadí. Dohodli se tak, že spolu zajdou na kafe a zjistí, jestli to je překážka k tomu, aby spolu mohli nějak fungovat. Ona tam tedy chtěla bydlet. Nakonec teda vstoupila a vyřešilo se to v pohodě.

Takže ten vstup musel být konsenzuálně odsouhlasen všemi?

Jo. Měli jsme i veto, vím, že se měnila pravidla použití toho veta. Ale řešili jsme většinou všechno formou diskuze.

Když byl někdo člen, pojily se s tím nějaké konkrétní povinnosti?

Nic formálního jsme neměli. Určitě se povinnosti dělily na skupinu lidí, co bydleli na baráku a na ty, co nebydleli. Když na tom baráku bydlíš, logicky děláš víc věcí. Pak se nám stávalo to, že lidi, co bydleli na baráku měli pocit, že dělají provozáka

klubu a ti, co tam nebydleli spíš třeba psali prohlášení a starali se o mediální věci. Kvůli tomu se nám stávalo, že v kolektivu byla různá pnutí, nebylo to úplně příjemný. Hlavní bylo, abychom chodili na pléna, která byla každý týden. Ta občas byla trochu otravná, někdy probíhala dlouho do noci. Ale někdy to bylo i příjemné, venku v létě.

Můžeš jmenovat základní hodnoty, na kterých byl kolektiv postaven?

Antikapitalismus, feminismus, antirasismus, obecná otevřenost. To bylo na Klinice hodně důležitý, že tam kdokoliv mohl přijít a přetvořit si část podle toho, jak chtěl, třeba právě i svůj projekt. Snažili jsme se o otevřenost veřejného prostoru. Dávali jsme prostor, protože jinde zkrátka nebyl. Chtěli jsme ukázat, že pokud máš vizi něčeho, co chceš uskutečnit, existuje i jiná cesta, než psát dopisy poslancům nebo na radnici. Nějaká přímá akce. Potom určitě antiautoritářství a nehierarchický fungování.

Bylo něco, co jste jako takový projekt odmítali?

Většinou to byla spolupráce s politickými stranami, nechtěli jsme, aby si dělali nějaké akce u nás. A potom kdyby ta akce sama o sobě odporovala těm našim základním idejím. Určitě jsme byli proti komerčním akcím, všechno u nás bylo za dobrovolný příspěvek, někdy jsme vybírali benefiční vstup, ale když někdo neměl, neznamenal to, že bychom ho nepustili dovnitř.

Můžeš trochu popsat spolupráce Kliniky s dalšími kolektivy?

Měli jsme hodně spoluprací s různými radikálně levicovými kolektivy. Určitě jedna z nejdůležitějších rolí Kliniky bylo to, že dávala infrastrukturu radiálně levicový scéně. Už jenom to, že existovalo místo, kde se mohli lidé scházet, aniž by třeba něco platili. I kvůli Klinice spousta kolektivů vznikla, Klinika je motivovala k určitý politický aktivitě tohohle rázu. Jedna z nejlepších spoluprací byla s kolektivem MamaTata, kteří u nás měli školku. Potom jsme různě spolupracovali s hudebními kolektivy. Ty spolupráce jsme navazovali většinou přes kamarády.

A na Žižkově? Jak jste vycházeli se sousedskou komunitou?

Tak měli jsme i pár stížností, těžko říct, která z těch nahlášení byla opravdová. Obecně k nám ale chodili i sousedé, bylo to úplně v pohodě. Podle mě ale třeba i těm sousedům vadilo, že jednou za půl roku byla ucpaná silnice kvůli policii, což není příjemné nikomu. Z mé zkušenosti to bylo opravdu různé. Někdo ze sousedů chodil na jídlo nebo třeba pro nábytek. Stávalo se nám, že na nás ale i přes ulici někdo začal křičet.

A s konkrétními kolektivy ze Žižkova?

Třeba Žižkostel, ti nám pomáhali třeba když nám vypnuli vodu, tak jsme si mohli chodit k nim. To fungovalo dobře.

Mohla bys mluvit o politickém aktivismu a politice v praxi, která fungovala na Klinice?

Po dobu, co jsem na Klinice byla já, to byl velmi politický projekt, myslím, že jsme nikdy nepřestali být a nechtěli jsme přestat. My jsme neustále byli pod různými útoky, často nás někdo žaloval a naší obranou byla ta naše politika. To, proč si myslíme, že máme právo na tenhle barák a můžeme v něm fungovat. Samotná existence Kliniky byla politická a všichni jsme to tak vnímali. Projevovalo se to v malých věcech i silně navenek.

Pomohlo vám to, že jste měli squat? Nebo vám to někdy i třeba ubralo na serióznosti?

Já si myslím, že v naprostý většině to byla výhoda. Mohli jsme tam budovat věci, který jsme si představovali, že by mohli fungovat všude. Třeba ty dobrovolné příspěvky – fungovalo to. Nebylo to tak, že by všichni byli sobečtí. Taky jsme netolerovali sexismus a pokud se něco takového dělo, vyhodili jsme toho člověka společně. Byli jsme vlastně „jeden pitomý barák“ a všichni na nás měli názor. A byli jsme v tomhle ohledu hodně otevření. Média se o nás hodně zajímala, třeba iDnes dělal livestream našich dveří, tak jsme jim třeba četli básně.

No a zároveň nám to pomohlo v tom, že jak jsme měli barák, tak jsme měli větší slovo. Začali se s námi všichni bavit a my jsme měli nějaké „karty v ruce“.

Nepříjemné bylo, že když máš barák, tak všichni vědí, kde ten barák je. Pak občas přijde někdo, kdo ti hodí dlažku do okna.

A pokud bys mluvila o vašich konkrétních cílech? Myslím to, kde všude jste chtěli mít vliv?

Nevím, jak to bylo v prvním roce, ale za dobu, kdy jsem tam byla já, jsme byli pod neustálým útokem. Fyzický útoky, bomby, nahlašování, vypínání vody, mediální masáž. To všechno nás nutilo do defenzivy, která se podle mě docela dařila. Všechno, co jsme vlastně dělali, vycházelo z toho, jak si myslíme, že by mělo vypadat město. Zpochybňovali jsme nedotknutelnost soukromého majetku.

Myslíš si, že Klinika byla inspirovaná v zahraničí nebo v českých minulých squatech?

Asi oboje. Určitě tam byla kontinuita s Cibulkou. Měli jsme v kolektivu lidi z Cibulky a Kliniky jsme určitě viděli jako pokračování českého squatterského hnutí a zároveň jsme věděli, že to je něco jiného. Názory se samozřejmě rozcházely, ale podle mě jsme byli oproti ostatním českým squatům víc otevření, nabrali jsme spoustu nových lidí, kteří by na Cibulku nebo na Miladu rozhodně nešli. To s sebou přinášelo spoustu názorů, pozitiva i negativa. Nikdo si určitě nemyslel, že bychom měli být uzavřeným, subkulturním squatem. Klinika byla od začátku taková hezká. Já osobně nemám zkušenost ze zahraničních squatů, ale byli jsme s nimi rozhodně v kontaktu, fungovala mezi námi určitá solidarita. Určitě jsme se cítili jako součást českého i evropského squatterského hnutí.

Třeba v momentě, kdy jsme po prvním occupy platili pokutu, tak někteří tvrdili, že už nejsme squat, protože vlastně „platíme nájem“. Teď mluvím o té tisícovce na den. Podle mě bylo jedno, jestli technicky jsme squat, naše funkce byla furt stejná.

Ty jsi ještě mluvila o tom, že jste zakládali určitou feministickou odnož kolektivu, mohla bys trochu popsat to?

Tak bylo to hlavně v bodě, kdy se genderově měnilo složení kolektivu. Pociťovali jsme různě, že občas nám bylo něco nepříjemné tak obecně a cítili jsme, že by možná

bylo potřeba něco probrat, a proto jsme svolali to plénum, o kterém jsem mluvila. Mělo to obecně pozitivní odezvu. Nebylo to o tom, že by na Klinice sexismus neexistoval, ale na rozdíl od zbytku světa se to tam mohlo bezpečně artikulovat. Snažili jsme se pomocí těch našich mechanismů nezasekávat se v naučených rolích.

A proč ses odstěhovala na konci?

Už toho na mě bylo moc. Jsem jedna z těch, kdo tam vydrželi úplně nejdéle, do podzimu 2018. Nešlo to moc dohromady s mým studiem a bylo pro mě náročné to udržet. Taký postupně odcházeli moji kamarádi, což pro mě byl taky faktor. Vlastně vím jenom o jedné kamarádce, která dokončila studia na Klinice, zbytek, co tam bydlel a studoval, nedokončil. Po mém odstěhování jsem byla hodně časově vyčerpáná a nebyla jsem na větších akcích. Byla jsem v mediálním týmu a poslední den jsem mluvila do médií, ale spíš jsem to pozorovala z dálky.